

Onthoofding Herman Pasma Maastricht 20 december 1692

*Tekst aangepast op volgende wijze: daar waar i of u staat geschreven en tegenwoordig j of v geldt, dit als zodanig aangepast. Hoofdletters en kleine letters aangepast aan hedendaags gebruik. Leestekens aangepast naar hedendaags gebruik. Afkortingen zijn uitgeschreven tenzij er meerdere mogelijkheden zijn (voorbeeld: "voors." kan worden uitgeschreven als "voorseiden" of "voorschreven") of de oplossing niet duidelijk is. Woordencombinaties die tegenwoordig los van elkaar worden geschreven, uit elkaar gehaald, en woorden die tegenwoordig samengevoegd worden, aan elkaar geschreven. Letters die voor mij niet leesbaar waren, zijn aangegeven met een punt tussen vierkante haken, waarbij het aantal punten het aantal niet leesbare letters representeren. Schrijffouten gehandhaafd.
Nicole Demas, Grevenbicht 2017*

Archiefnummer 20.087A Luiks Hooggerecht Maastricht, 1341-1796
Criminele processen, volgnummer 155 (oud inv.nr. 12)

1692

**Criminele clacht ende conclusie voor den heere hoofdschoutete, nomine officij clagere teghens
Herman Pasma, beclaeghde
exhibitum den 17 december 1692**

Criminele clachte ende conclusie voor den heere hooghschoutete, nomine officij claghere tegens
Herman Pasma, beclaeghde

Den heere clagere om te becomen het effect van sijne hieronder te nemene conclusie seijt en stelt in facto het volgende onder [..]

1. Eerstelijck dat de beclaeghde getrouwt sijnde geweest met wijlen Marie Vaessens,
2. staende houwelijck geleeft heeft in openbaer overspel,
3. soo met seeckere Sibille een jonghe dochter,
4. als met seeckere Denijse Morreau getrouwde vrouwe,
5. welcke beijde hij ten sijnen huijse was houdende,
6. dat de voors. Denijse Moreau op den tijt van ontrent de elf jaeren dat deselve bij den beclaeghde heeft inghewoont,
7. sij met deselven vleeschelijck geconverseert ontrent vijf à ses jaeren,
8. gebaert heeft vijf kinderen,
9. van het leste der welcke al noch levende den beclaeghde notoire vader is,
10. hebbende tot de procreatie der vier vorige oock tenminsten gecoöpereert,
11. deur welcke adulterine conversatiën den beclagde soo verre afkeerigh geworden is van sijne voors. echte huijsvrouwe,
12. dat hij deselve niet alleen seer dickwils metterdaet heeft geslagen,
13. maer oock diversche reijssen gedreijgt van deselve sijne huijsvrouwe den hals te breken,
14. welcke dreijghementen hij beclaeghde dan oock op den thienden deser maents heeft geëxecuteert,
15. alswanneer sijns beclaeghdene huijsvrouwe 's morghens vroege ontrent de drij ure uijt den bedde opgestaen sijnde om naer achter te gaen,
16. hij beclaegde deselve immediatel heeft naergegaen,
17. opnemende een rasoir oft schuermes,
18. liggende in de keucken op de schapraije,
19. waermede hij sijne huijsvrouwe in den stal heeft in gevolght,
20. ende selve aldaer bevindende met den hals gepackt,

21. dat hij beclaegde met het voors. rasoir sijne huisvrouw twee sneden in den hals gegeven heeft,
22. waermede hij de stroote derselve geheelijck heeft overgesneden alsmede de bijliggende bloetvaeten,
23. van welcke lethaele wonde des beclaegdene huijsvrouw oock corts daernaer is overleden,
24. allent welcke voors. niet alleen is waerachtigh,
25. maar oock door de beclaeghde selfs bekent,
26. als blijkt uijt de informatien preparator daer over bij u edele ter instantie van het hoogh officie genomen,
27. welcke mits deser worden nedergeleijt ende gereproduceert,
28. om den beclaegde daerover in forma juris te recolleren ofte hem over deze inhoud deser clachte personelijck en judicielijck te doen antwoorden,
29. nu alsoo dusdanig enorme en horribele feijten en misdaeden ten hoogsten strafbaer sijn anderen ten exempel,
30. cumque adversus consitentem non alie sunt partes judicis quam in condemnando [..],
31. soo vint sich den heere claeghere eedt ende amptshalve verplicht teghens den beclaeghde concluderende te contendere te e[.]de desselve bij u edele vonnisse definitijf gecondemneert sal werden, gebracht te worde op een schavot. Om aldaer deur beuls handen gebonden sijnde aen eenen pael, den hals overgesneden te worden met het selve rasoir ofte schuermes, ende op de selve forme sooals den beclaeghde gedaen heeft aen sijne overledene huijsvrouw. En metterdaet geëxecuteert worden soodanigh datter de doot naer volghe. Dat dienvolghens gemelten beul bij continuatie van met andere instrumenten, het hooft sal afsnijden van den hals, om alsdan het lichaem op een ratt, het hooft op eenen pinne, met bijhangen van hetselve scheermes, publijcquelijk te worden geëxponeert op eenen staecke op de publijcque passagie van den toeganck leijdende van ende naer dese stadt om aldaer te verblijven tot aes der vogelen, ende anderen ten spiegel ende afschrick. Met condemne ende recht ende [.]use van justitie.
implare [getekend:] de Montaigne

Attestatie van stadsdocter ende chirurgijn over de gedaene visitatie van 't licchaem van Marie Vaesens, huijsvrouw levende van Herman Pasman gegeven den 10 december 1692

Den 13 decembris 1692 rapportoren de heren Iten. Van Beul, Coninx, Martens, A Cruce ende Van Wijer op versoek van den heer hooghscoth, met bijwesen van stadsdocter ende chirurgijn, gevisiteert te hebben het doot licchaem van Marie Vaesens, in haer leven huijsvrouw van Herman Pasman, ende bevonden te hebben den sneedt in den hals bij hervattinghe gedaen te sijn.

Den 14 december 1692 is ten overstaen van heren Iten. Van Beul, Coninx, A Cruce ende Van Wijer, met bijwesen van heren stadsdoctoren Ghijsen ende Thelen, neffens den heer doctor Cotshuijsen, nochmaels gevisiteert het doot licchaem van Marie Vaesens, ende bevonden dat in de rechte handt in den duijm eene cleene quetsure ofte schrieme is, ende in de lincke handt twee derselver schriemen, eene aen den middelsten vinger en de andere aen en tusschen den duijm ende den voorsten vinger. Welcke schriemen de voors. heren doctoren hebben geoordeelt dat de overledene ontfanghen heeft in haere weiringhe en defensie, welck noch te meer oordelen om dat aen eene plancke, daer het doot licchaem geleghen heeft, bloedighe vingers ingedrukt sijn.

Wij, ondergeschreve, gesworen stadsdocter ende chirurgijn verclaeren ende attestieren, mits desen op den 10 decembris 1692 ter requisitie van den heer stadshouder Mouwen, mede desselve overstaen en de heeren scheepenen Panhuijsen, Costerus ende Van den Hoevel, gevisiteert te hebben het doot lichaem van Marie Vaesen, huijsvrouw van Hermen Pasmans, ende hetselve bevonden met een scherp scheermets, welck ons getoont is deur de gerichtsbode Peter Schaep. In de tweede hervattinge vuytwijsens de innehale wonde, de stroot geheelijck overgesneden was,

alsmede de bijliggende bloedtvaten. Nochtans wel drij vingers breedt rontom de wonds onbebloedt sijnde, ordelende hetselve te sijn affgewassen oft met wat anders gesuijvert, ende alsoo de voorschreve wonde letalijck bevonden, dat ter oirconde hebben dese eijgehandigen onder-teijckent.

[getekend:] P. Frambachs chirurgijn
1692.

**Verclaeringhe van heer stadthouder Mouwen weghens de visitatie gedaen over het vermoort
lichaem van Marie Vaesens huijsvrouw levende van Herman Pasman,
gegeven den 12 december 1692**

Verklare ik, ondergetekende, op den 10^e december 1692, met de heeren schepenen Panhuijsen, Costerus, Van den Hoevel, de heer doctor Thelen ende chirurgijn Frambach, mij vervoegt te hebben op de Abtsstraat, ende aldaar gevisiteert het lichaam van eene doode vrouwe genaamt ¹ die wij bevonden hebben in eene sitkorf in de keuken leggende. Dat wij aldaar dicht bij de keuken gevisiteert hebben een stalleken daar de man met nogh een vrouw, die in de keuken slapen, seijden dat de doode vrouw gevonden was. Dat wij aldaar ook eenigh bloet gesien hebben. Ende dat wij voorbij het stalleken naar het hofken gegaan sijnde, aldaar in het hoffken ook eenige druppen bloet bevonden hebben. Dat den doctor en chirurgijn, visiterende het doode lichaam, bevonden dat de strot was afgesneden, sagensgewijse. Dat daarop wederom gesocht is naar het mes, daar sulx mede geschiet moghte sijn. Ende in het voornoemde stalleken gevonden een bebloeyt scheermes. Dat daarop haren man genaamt ² sijnde een blinde man. Gevraagt sijnde wie hem schoor, ten eerste eenige confuse ende changerende antwoord heeft gegeven en eijndelijk geseijt dat hij sijn selve schoor, waarop twee scheermessen voorbracht, dewelke met het derde hiervoor gemelt naar den stadhuijs hebbe laten brengen, gelijk ook den voornoemde man, desselfs grootste dochter, ende de voornoemde andere vrouw die ook haar slaapplaetse in de keuken hadde. Aldus verklaart binnen Maastricht den 12 december 1692.

[getekend:] Christoph. Mouwen

**Clachte ende conclusie voor den heer hooghschouttet, nomine officij claghere
teghens
Sibilla N., beclaeghde
Exhibitum den 11 december 1692**

Clachte ende conclusie voor den heere hooghschoutete, nomine officij claghere
teghens
Sibilla N., beclaeghde

Den heere claeghere tot ondersteunsel sijnder conclusie in desen te nemen feijt, hetgheene volgt onder [...]

Voor eerst dat de beclaeghde noch gheene thien jaeren out sijnde, heeft beginnen vleeschelijck met soldaeten te conversere.

Dat sij ontrent de thien jaeren geworden sijnde, is comen inwoonen bij Herman Pasman, blinden bedelaer deser stadt.

Sijnde een getrouwd man.

Ende daervoor deur de beclaeghde wel bekend.

Dat sij beclaeghde, dies nietteghenstaende, met de voors. Herman niet alleen verscheijde maelen vleeschelijck gespeelt heeft, maar oock haer selve deur gemelten Herman vleeschelijck heeft laeten bekennen.

¹ lege ruimte, bedoeld om de naam van de betrokkene in te vullen.

² lege ruimte, bedoeld om de naam van de betrokkene in te vullen.

Gelijck soo deur de beclaeghde als deur meerghemelten Herman, is worden bekent, als blijkt uijt te informatien preparator ter justautie van heere claghere, beleijt over den moort der huijsvrouwe van denselven Herman.

Welcke informatien alhier gehouden worden, voor gereproduceert voor soo veel deselve, liggen tot laste der beclaeghde.

Nu alsoo dusdanige conversatie oock ten eguarde van eene jonge dochter gehouden wort voor een formeel overspel, waerdeur sij beclaeghde de voors. Herman Pasmaan heeft helpen verwijderen van sijne egte huijsvrouwe.

Die sij vervolghens niet alleen tenemaele mishouden ende mishandelt heeft, maer oock ten lesten vermoore op den thinden deser maents.

Wordende daerdeur het misbruijck jeges der beclaeghde niet weijnige geaggraveert.

Welck dient volghens des te swaerder gestraft dient te worden, anderen ten exempel.

Ende daerom, soo concludeert den heere claghere, dat de beclaeghde bij u edele vonnisse, definitijf sal worden gecondemneert om gebracht te worden op een schavot. Ende aldaer deur beuls hande gegeesselt, met soo veel roeijen en slaegen als u edele sullen oordeelen, naer geghentheijt van saeke. Vervolghens voor altijt uijt dese stadt ende district derselve gebannen. #

Cum expensis implare

[getekend:] De Montaigne

op peine van lijffstraffe in die deselver daer naer in deselve wierde bevonden.

Getuijghenissen verhoirt ter instantie van heer officier, genoemen over den moort van Merrie Vaesens, huijsvrouwe levend van Herman Pasmaan, blinden bedelaer, op den 12 december 1692 ante et post meridiem

Getuijghenissen verhoirt ter instantie van momboir des heeren ten overstaen van heren Iten. Noot, Stock ende Graven, schepenen van hooghen Luijcxen gerechte op den 11 december 1692.

Jenneken Brouns gebortich van Groeten Spauwen, woonende alhier op de Sapstraedt³, gedaeght en gevraeght over hetgheene haer bekent mogh sijn weghens het begaen feijt ontrent de huijsvrouwe van Herman Pasmans, verclaert dat voorleden goensdagh 's morgens ontrent vier uijren Herman voors. op haere vinsters heeft coemen cloppen, roepende "mijne vrouwe sterft", waerop sij, deponente, uijt den bedde staende is derwarts geloepen ende aen den stal coemende, heeft sij, deponente, gesien dat de aflijvighe op haeren mont in het strooije lagh, al nog schuddende ende bevende #, waerop sij, deponente, met Jacques den hovenier te saemen het dootd licchaem recht naer de keuken hebben ingebroght. Ende sij, deponente, siende het bloedt, heeft het licchaem deur verbaestheijdt laeten vallen, ende alsoe uijt den huijs geloepen. Voorders gevraeght sijnde wat voor faem ende reputatie de aflijvighe hadde, verclaert dat deselve gereputeert is geweest voor een dencksam vrouwe.

op de rechte handt, als men den stal ingaet ter plaetse al waer hiervoorens van verckensstallen bij afsnijdinghe geweest is.

Jacques Denis agé environ de quarant ans, adjourné et interrogé sur ce qu'il lui est connu du fait prédire, déclare que mercedij au matin à trois heures, le déposant s'éveilla sans entendre le meurtre bruit. Et puis que ce n'estoit pour l'heure ordinaire de sou levé, mais bien celle de quatre heures le

³ Andere benaming voor Abtstraat Maastricht

déposant rentru en sommeil, et aijant dormij environ une demije heure, la femme qui est icij en prison, vint frapper à la porte du déposant, criant “venez au plus vit au logis”, sur jurij le déposant demandant le sujet, la ditte femme ne respondit mot. Mais qu’un moment après, pendant que le déposant se habilloit, un petit garçon, agé d’environ douze ans, fils du prisonnier, venoit aussij frapper à sa porte, criant que sa mere stignoit ou perdoit son sang, sur quoj le déposant estant sortij au plus vit. Et entrant dans la maison a demandé où elle estoit, voijant que personne n’estoit dans la cuisinne. Que le déposant entendant la voix de la ditte femme, criante que le déposant viendroit à l’esourie, icelui ij est venu, et demandant ce qu’il ij avoit afaire, la ditte femme disoit “Merrie perde tout son sang”. D’avoir la même vu que la femme de Lemmen Brouns, tenoit la défunte par le bras gauche et Herman par le bras droit. Que le déposant prenant la ditte Marie par desoux les bras, et la femme Brouns aux pieds, l’ont porté dans la cuisinne. Et le déposant voulant la mettre sur de lict. Herman et les autres qui estoient présents, ont empêché, disant que le jeune enfant ij estoit, qu’en même temps on la mit à terre dans unne banqe qu’on appelle en flamand “sitcorff”, où il ij avoit de la paille dedans. Et le déposant voijant qu’elle estoit toutte ensanglantee, se retien chez luij.

Qu’environ les huijet heures et demij ou même jour, Herman a porté chez le déposant son lict le priant de le garder, comme aussij la ditte femme prisonnière ij, a porté le sien pareillement pour garder, et que les deux licts restent encor chez le déposant, avec en chaudron de cuivre et “ene zijbaer” de cuivre.

Déclare aussij que la défunte avoit la réputation d’estre une honneste et vertueuse femme.

Que la ditte défunte le jour au par avant scavoir le mardij, environ les dix heures du matin, est venu veoir le déposant, demandant à la femme du déposant sij elle vouloit l’accompagner e[.]t a chercher un pot de bier aux Dominiquains.

Que le déposant n’a rien rémarque d’extravagant, mais au contraire qu’elle estoit dans son estat ordinaer, ne donnant aucunnnes marcques de frenesie.

Que la ditte défunte s’estante en allee. La femme du déposant la suivit, et me la rencontré qu’au cloître des Dominiquains.

Que la femme du deposant la trouvant à la porte des Dominiquains, elle tesmoignoit d’estre en peine, parce qu’elle avoit vu le prieur parlant à unne fille devote, et se retion vers l’église jusqu’a ce que le prieur s’en estoit allé.

Que le dict Herman est un homme dangereux et fort colericque. Lequel le déposant tachoit d’obliger dans toutes occasions affin de rester tousjours dans ses amities , et qu’il le fréquentoit le moins qu’il pouvoit.

Voorders seght niet te weten.

Anna Deckers, out ontrent 46 jaeren, woenende op de Sapstraedt ontrent het huijs van Herman Pasmans, gedaeght ende gevraeght over hetgheene haer betreft was wegens het voors. feijt, verclaert dat goensdagh ontrent de vier uijren ’s morgens, Herman den gedetineerde haer, deponente, quaem versoecken om ten sijnen huijse te coemen, seggende oomt “commene naer mij went mijn vrouwe sterft”. Ende weenich daernaer dat Sibille, welcke hier gedetineert is, haer, deponente, noch eens quaem roepen, dat sij de deponente daerop aenstonts ten huijse van voors. Herman gegaen, alwaer incoomende sij, deponente, gesien heeft dat de vrouwe al doodt was, liggende in een baeckercorff, ende ontrent het hoofd tenemael bebloeyt, welck met een servette verbonden was, waeraf die tippen tenemael bebloeyt waeren.

Sij, deponente, vraegende wat dat dat te segghen was. Denis Morreau antworde “sij heeft het haer selff gedaen”, seggende nochtans dat sij niet en wiste waer dat sij de wonde had.

Hebbende sij, deponente, ten tijde als wanneer sij ten huijse van voors. Herman was selffs hoiren vertellen uijt den mont van selven Herman, dat soe wanneer sijn vrouw opgesteaen was ende ontrent een quartier uijrs achtergebleven, hij Herman was uijt den bedde gestaen ende ten keuken uitgegaen. En dat hij wederom incoemende seijde tegens Denis Morreau, “ick hebbe rontsom gaen soecken ende voelen, ende de poorte van den hoff open gevonden”, en deselve niverants cunnen hoiren oft tasten, seggende “slaet licht, daer is de baenschoetel”, waerop het licht geslaeghen is.

Dat de overledene was een stil vrouwe ende van goet leven.

Ende gevraeght sijnde over de faem ende conduit van voors. Herman, seght van het gemeen gerucht gehoirt te hebben, dat selven Herman vaeder was van een kindt van Denis Morreau. Adderende sij, deponente, aen haer voorigh gedeponeerde, dat sij, deponente, met de overledene alswanneer te weten sij 's dijnsdaghs haeren kerckganck dede, met haer gegaen te sijn naer het predickheerenclooster alwaer sij ijder van dobbel kanne bier ginghen haelen. Dat alswanneer sij onderweghen waeren, de overledene seijde "ick gaen naer mijn doot", niet wetende wat deselve daermede woude segghen. Dan volgens haer, deponente, oordeel soo scheen de overledene te wesen buijten sinnen. Emmers, dat sij, deponente, deselve overledene noijt in sulcke gesteltenisse gesien heeft.

Anna Marie Benarts, jonge dochter, out ontrent twintich jaeren, woenende in de Sapstraedt alhier, gedaeght ende gevraeght over hetgheene haer bekent is van het voors. feijt. Verclaert daerover niet particuliere te weten dan dat sij, deponente, ontrent ten vijff uijren 's morgens ten huijse van Hermans is ingecoomen en aldaer het doot licchaem gesien hebbende, aenstonts is uijtgegaen. Voorders seght wel te weten dat de overledene was eene paisibele en godtvreesende vrouwe.

Voorders seght niet te weten.

Eodem die post meridiem coram ijsdem.

Joes⁴ Pasmans, soene van Herman Pasmans, out ontrent elff jaeren, verclaert over het feijt principael niet te weten, als hebbende geslapen totdat het doot licchaem in de keucken wierdt gebroght. Voorders verclaert verscheijde keeren gesien te hebben dat sijns deponents vader sijns deponents moeder quaelijck was tracterende en slaende. Verclaert oock dat sijnen vader drie rasoirmessen hadde, ende de drie rasoirmessen aen deponent verthoont sijnde, heeft verclaert de twee wel te kennen, maer het derde dat bebloijt is, niet.

Peter Schaep, gerechsbode van hooghden Brabantsen gerechte, verclaert als gerechsbode present te sijn geweest alswanneer de heren Brabantse schepenen de visitatie gedaen hebben in het bijwesen van stadsdoctor Thelen, welcken aen hem, deponent, ten selven tijde seijde dat hij eens soude gaen visiteren den stal ende in het stroije ondersoecken ofter gheen mes bevonden wirdt, welck hij, deponent, oock gedaen heeft.

Hebbende aen de rechter handt den stal incoemende, gevonden een cleen plaetske gesepareert bij forme van een verckenstalleke, dat hij deponent daer binnen heeft bevonden een deel stroije seer bebloeydt sijnde en principielijck in het midden van het voors. plaetsken. Ende daerneffens een rasoirmes bebloijt, mede dat het rasoirmes stack half oepen ontrent daer het meesten bloedt was, ontrent eenen voet van bebloijde plaetse.

Den 15 december 1692 post meridium.

Ketlin Rouvos, out ontrent 12 jaeren, gedaeght ende gevraeght over hetgheene haer kennelijck was weghens het begaen feijt ontrent het doot licchaem van Marie Vaesens, heeft verclaert ten huijse van Herman Pasmans ontrent den tijdt van twee jaeren te hebben leeren cousen stricken. Dat sij deponente 's winters in hetselven huijs bleef slaepen, ende dat twee nachten te bevoerens dat het voors. feijt gecommiteert is geweest, met Sibille heeft ter oirsaecke van groeten coude geslaepen in den kelder, alwaer den voorleden winter oock noch geslaepen hadde.

Verclaerende daer beneffens, dat sij, deponente, 's goensdaghs 's morgens ontrent vier uijren, opcoomende uijt den kalder in de keucken, aldaer gesien heeft dat het licchaem in de keucken lagh ende dat Herman aldaer sijnde vertelt heeft dat sijne huisvrouwe opstaende uijt den bedden seijde "ieck hebbe pijn in mijnen buijck, ick moet achter uijtgaen". Dat hij Herman daerop seijde, "gaet in den stall". Dat hij Herman, naerdatsijne huijsvrouwe eenighen tijdt wech was gebleven, oock

⁴ Joannes

was ten bedde uijtgegaen, ende achter in den stall naer sijne vrouwe hadde gaen soecken. Ende dat hij oock in den hoff hadde geweest soecken, ende deselve daer niet vindende, wederom naer de keucken was ingegaen ende de baenschoetel aen Denis hadde gegeven om vuer te slaen. Ende naerdats het licht geslaeghen was, met Denis naer den stal is gegaen, seght oock dat ten tijde als selven Herman het voors. verhaelde. Seer was crijtende, seght oock dat sij, deponente, noijt meer als twee schermessen bij voors. Herman gesien heeft.
Prelectis persistit.

Den 16 december 1682 post meridiem.

Jacque Denis interrogé sur les nombres des enfants que Denis Morreau ont engendré dans la maison de Herman, at déclaré qu'elle ij en a engendré cinque, dont quattres sont morts d'une morte naturelle et ensevelis, et le cinquième vivant encor.

Informatie preparatoir ter instantie van heer officier genoemen over den moordt van Merrie Vaesens, huijsvrouwe levende van Herman Pasman, blinde bedelaer op den 10 december 1692
Item op den 11 december
Item op den 12 december ante et post meridium

Informatie preparatoir genoemen den 10 december 1692 ten overstaen van heren Lten. Nootstock ende Graven schepenen.

Herman Pasman, out ontrent sestig jaeren, sijnde ontrent seshien jaeren blindt geweest, gebortich van Groete Spauwen, alhier gedetineert, gedaeght ende gevraeght over de gelegentheijdt van het feijt op desen morghen ten sijnen huijse begaen, verclaert dat sijne huisvrouwe desen morghen ontrent ten vier uijren uijt het bedde, hem, gedetineerde, daer laetende, is opgestaen ten eijnde om haer behoef te doen, ende hij, gedetineerde, haer seijde "gaet naer den stal, ghij en behoef niet naer bujten te gaen". Dat de geseijde sijne vrouwe daerop is gegaen naer den stal, alwaer sij ontrent een quartier uijrs verbleven sijnde, hij gedetineerde heeft op haer geroepen ende gheen antwoordt becoemende, heeft hij aengeroepen seeckere vrouwe gebortich van Luijck met naeme Denijs Morreau, welcke oock in sijns gedetineerdens caemer was slaepende met haer dochterken, out ontrent vijffthien jaeren. Welcke opgestaen sijnde, heeft vier geslagen ende den gedetineerden met haer ende haer dochterken voors. ende een meijttjen, welck hem gedetineerden ordinaris geleiht heeft in het ombidden der almoessen, saemenderhandt met noch een dochterken van vierthien oft vijffthien jaeren genaamt Catinne, ende alnoch des gedetineerdens soone, out ontrent twelf oft derthien jaeren, naer den stal sijn gegaen, alwaer sij des gedetineerde vrouwe gevonden hebben tenemaal bebloijt ontrent den hals, agoniserende. Hebbende den gedetineerden met de voors. bij hem wesende persoenen aenstonts gaen opcloppen sijne twee gebuijren, naementlijck seeckeren Jacques hovenier ende Jenne trompetters, welcke dan oock met de voors. persoenen tesamen sijn den stal ingegaen, alwaer sij de vrouwe voors. in den staet als voorseijt vindende, hebben opgenoemen ende in de keucken gebroght, alwaer sij achter malcanderen is verscheijden. Hetwelck aldus geschiedt sijde sijn, voormelde persoenen te samen ten huijse uijtgelopen sonder de quetsuijre ondersocht te hebben. Alsoe dat hij, gedetineerde, ende de voors. bij hem wesende persoenen de quetsure niet geweten hebben als naer de visitatie.

Voorders gevraeght ofte niet en wiste waer mede sijne voors. huijsvrouwe de keel was afgesneden, verclaert naer de visitatie gehoirt te hebben sulcx geschiedt te sijn met een scheermes welck door de heren visitateurs bevonden is geweest in den stal, daer het doot licchaem hadde geleghen. Eijndelijck gevraeght oft hij, gedetineerden, scheermessen in sijn huijs hadde, heeft geantwoordt dat hij ter twee in huijs hadde, welcke waeren in een corfken hangende aen de voeten van het bedde van voors. vrouwe Denijs Morreau, sijnde dese twee scheermessen oock effectelijck door de

heeren visitateurs in hetselve corfken bevonden, niet wetende waer van het derde scheermes welck bij het doot lichaem bevonden is geweest, aldaer gecoemen is, noch oock het selve te kennen. Over de naerdere circumstantien tot faciliteringhe van naerdere informatie ondervraeght sijnde, heeft verclaert dat de voors. Denijs Morreau ten sijnen huijse gewoon heeft ontrent elff jaeren. Dat het zedert dijen tijdt haeren man, welcken is in Franschen dienst, noijt bij haer gesien en heeft. Dat sij nochtans vier oft vijff kinders middeler tijdt heeft verwonnen van verscheijde persoenen, onder anderen één van des gedetineerdens neve met naeme Peter Brouns, soldaet onder het regiment van Prince van Waldeck, ende voorders niet te weten.

Dat des gedetineerdens huijsvrouwe met de voors. Denis tamelijck in peijs en vrede geleeft hebben, niet wetende datter eenighe jalousie tusschen haer ontstaen is geweest.

Voorders heeft den gedetineerden verclaert dat gisteren ontrent één uijre, Anneken N. met des gedetineerdens huijsvrouwe eenen pot cleen bier haelen in het clooster der paters predickheeren. Deselve sijne huijsvrouwe aen voors. Anneken seijde "mij dunckt dat ick naer mijn doot gaen". Sonder haer voordens te hebben geëxpliceert, presumerende hij, gedetineerde, daeruit dat sij daer ijets ontnoemen hadde en om dije reden het clooster niet derfde genaecken, nochtans noijt bevonden te hebben dat sij ijmandts oijt ontdraeghen soude hebben. Prelectis persistit.

Denies Morreau agée environ de quarant ans, natijff de Liège, adjournee et interrogée sur le fait présoit, déclare que ce jourdhuy, environ les quatre heures du matin, Herman Pasman, prisonnier, criant à haulte voix après sa femme. La déposante s'éveilla et que le dict Herman se leva, allant vers la porte qui vat à l'esourie criant derechef après sa femme. Et à même instant rentrant dans la cuisinne, requiroit la déposante á battre du feu ce qu'elle faisoit promptement. Après quoy le dict Herman, la déposante et le petit garçon sont alles ensemble par derière, où la déposante entendant du bruit, cria "miséricorde" qu'estce cela. Qu'alors la déposante voijant que la femme du dict Herman estoit pleinement tachée de sang vers la tête, disoit e "Mon Dieu" qu'est cela, je vaij appeller mon compère Jacques. Cequi la ditte déposante faisant le dict compère avec une cousinne du dict Herman, que le même Herman avoit appellé, sont venu ensemble et entré dans l'ésourie où ils ont trouvé la femme du dict Herman ensanglantée et agonissante.

Que le dict compère et cousinne l'ont levé et porté, encor respirante, tout droit dans la cuisinne, où la dicte femme respiroit encor quelques moments et puis expira.

Estante interrogée sij la déposante n'a vu pour lors où que la défunte avoit reçu le coup, a déclaré que non, mais que par l'épouvante qu'elle en avoit elle fortit d'abord de la maison sans s'informer ultérieurement.

La déposante estante interroggee sij elle ne scavoit d'ou quelle pouvoit avoir reçu cet coup, déclare rien scavoir, sij non que la défunte passé trois ou quatre jours a fait des grandes allarmes et tousjours souspirante crioit "mon Dieu". Qu'est ce que icij fait, et qu'est ce que ie fairaij, et que cela at d'une dupuis samedij iusijr à hier, en tele manière que le déposante jugoit qu'elle estoit devenu hors d'esprit, tournante les ijeux foit estou[.]d[.]ment.

Que la ditte défunte hier ou avanthier souspirante comme d'effus, la déposante en demandoit les raisons. La ditte défunte continuant ses soupirs, luij disoit je ne scaij sij i irnij encor gurer chez les pères precheurs. Sur quoy la déposante la pressant pour en scavoir les raisons, elle disoit à la fin "frere [.]riaen m'a parlé de quelque chose", sans pourtant s'explicquer plus avant.

Que la déposante at tousjours resin avec la défunte en paix et que jamais la déposante at eu querelle avec la défunte que lors qu'elle vouloit quitter.

Que la déposante ne scait poin avec quel instrument la gorge luij est coupée, mais avoir entendu lorsque les messieurs estoit la pour visiter que c'estoit avec un rasoir le quel la déposante a vu entre les mains des messieurs susdicts. En outre que la déposante scait que Herman avoit quelques rasoirs, qui pendoint ordinairement au pied lu liet de la déposante, sans scavoir combien il ij en avoit.

Que la dict Herman et sa femme esteint de bonne accord et que hier au soir le dict Herman voijant que sa femme estoit melancolijcque, faisoit chercher un pain blanc d'un foux pour humer.
Prelectis persistit.

Sibille N. out ontrent 19 jaeren, verclaert ontrent elf oft twelf jaeren gewoent te hebben bij Herman Pasmans. Ontrent het feijt in questie niet wetende te deponeren dan dat sij in den kelder hebbende geslaepen ende op het gerucht opcoemende, gesien heeft dat in de keucken waeren twee gebuijren met welcke ende benefens Herman Pasmans ende Denijs Morreau gegaen te sijn naer den stal. Alwaer sij bevonden hebben de vrouwe van voors. Herman, liggende op het stroije ende tenemael bebloeydt, nochtans noch levende. Welche deur de twee gebuijren in de keucken gebroght sijnde, cort daernaer is gestorven. Niet wetende waer de quetsure was, dan wel gesien te hebben dat de aflijvighe aen den middelsten vinger soedaenigh gequetst was, dat den vinger bijnaer af was. Voorders gevraeght oft sij niet en wiste wij sulx gedaen hadde, seght niet te weten dan gisterenavondt gehoord te hebben dat de overleden seijde "wat sal ick met mijne kinderen doen, ick hebbe alles verset". Voorders dat sij, deponente, oock gesien heeft dat sij overleden gisteren naermiddagh haere handen warmden tegens eenen muijr in de sonne, welck haer, deponente, en andere luijdens vrent voorquam, als schijnende sulx een teecken te wesen van geckheijdt. Den 11 december coram ijsdem.

Hermans Pasmans iteratijck⁵ geëxamineert, heeft verclaert bij sijns op gisteren gedaene verclaeringhe te persisteren, ende naementlijck dat hij, gedetineerde, niet en is de keucken uitgegaen tenzij naerdatt het licht geslaeghen is. Hebbende hij, gedetineerde, soodrae hij opgestaen was, de baenschoetel aen Denis Morreau gegeven ten eijnde om vier te slaen, ende vier geslaeghen sijnde met de anderen naer den stall gegaen.

Voorders gevraeght over het getal der rasoiern, heeft verclaert gheen meer in huijse gehad te hebben als twee, welcke, gelijk hij gisteren verclaert heeft, in een corfken laeghen, hangende aan het bedde van Denis Morreau. Adderende noch eenen derden gehad te hebben, welcken hij over een half jaer gegeven heeft aen sijnen swaeger woenende tot Heer.

Voorders gevraeght oft hij selve twee rasoiern wel soude kennen oft emmers decernerren, heeft verclaert "jae". Ende mitsdijen sijnde hem alle drie in handen gestelt, heeft verclaert de twee wel te kennen en den derden niet.

N.B. Dat onder de twee bekende gecomprenhendeert is denghenen waermede het feijt gedaen is.

Noch gevraeght oft selve rasoiern heeft gebruijckt ende hem selve daermede geschoeren sonder in veele jaeren ijmandt anders daertoe te hebben gehad. Gevraeght wat handt dat hij gemeenlijck is gebruijkende, namentlijck den rechten oft de slincken, heeft verclaert van den slincken te wesen laven ende te gebruijcken den rechten.

Gevraeght naer sijn hemt wanneer hij het selve heeft aen gedaen, heeft geseijt sondagh naestleden hetwelck hebbende gevisiteert, is gevonden suijsver sonder eenich bloedt.

Ende gevraeght oft eer hij, deponent, Denis Morreau opgeroepen heeft gheen gerucht in huijs is geweest, verclaert dat "neen".

Gevraeght oft niet en weet datter eeniche druppelen bloedt sijn gevonden buijten den ordinarissen wechgaende van den stal naer de keucken, heeft verclaert "neen".

Ende voorders gevraeght oft niet en heeft gehoord van eenighe persoonen tot vervorughe van overleden gebruijckt hebbende, heeft almede verclaert "neen".

Gevraeght in soo verre eenich dergelijck bloedt liggende buijten den ordinarissen weck hem wierde aangewesen, wat daer af soude cunnen jugeren, heeft gepersisteert daer af niet te cunnen segghen. Item gevraeght hoeveel illegitime kinders Denis Morreau magh gehad hebben, heeft verclaert "vier oft vijff", waert af vier in sijns deponents huijs geboeren sijn.

⁵ herhaaldelijck

Gevraeght wij dat den vaeder van selve kinders is geweest, seght op gisteren daerover sijne verclaeringhe gedaen te hebben, adderende dat eenen soldaet van het regiment van Rijngraeff vaeder is van drie, waervan twee tweelinghe geweest sijn.

Denis Morreau derecheff examinée, persiste près de sa déclaration de hier, et notamment que Herman aijant esveillé la déposante pour avoir crié après sa femme Marie se leva et sortit de la cuisinne, et un moment après rentrant dans la cuisinne disoit “commere frappez du feu, nous voirons où elle est”, je ne la trouve point aijant le dict Herman donné à la déposante le battefeu. Et aijant frappé du feu sont sortis suivant sa déposition de hier.

Sur la demande sij la déposante n’a entendu du bruit devant les cris du dict Herman, déclare de rien scavoir nij avoir entendu, nij de scavoir sij Herman avoit este levé. Au paravant, aijant la déposante fermentent dormij et poin este éveillée qu’aux cris susdicts.

Interrogee sij on na point trouvé du sang hors le chemin ordinair allant de la cuisinne a lesourie, déclare n’en scavoir rien.

La ditte déposante déclare que l’enfant qu’elle à chez elle dans la prison, est l’enfant suscitè par Herman Pasman, prisonnier, lequel à charnelement conversé avec la déposante environ cinq ou six ans. Ne sachant sij le dict Herman estoit père des autres enfants anterieurement engendres ou poin, puis que la déposante avoit eu aussij commerce avec un soldat du regiment de Rijngraeff. Déclare en outre qu’elle at eu cinq enfants sur le temps d’onze ans ou environ qu’elle at demeure chez le dict Herman, ne sachant sij des quattres premiers le dict Herman est père ou poin.

La déposante déclare aussij que passe deux ou trois ans lors qu’elle se vouloit retirer du dict Herman, iceluij menassa la déposante de la faire chasser par Messieurs de la Ville hors la ville, tachant par les menaces de la retenir chez luij, comme aussij en effect elle ij est restée.

Le deposante estante rigoureusement réexaminée sur le fait principal, at déclaré de ne rien scavoir, nij aussij avoir jamais entendu parler le dict Herman des discours préindiciables à sa femme, nij aussij que le même Herman auvoit eu quelque mechant dessein contre elle.

Sibille N. verclaert nu geleden elfft oft twelff jaeren, dat Herman Pasman de deponente, out sijnde ontrent de thien jaeren, heeft willen vleeschelijck bekennen hebbende. Sulx drie ofte vier keeren met force getenteert gehadt, maer sulx om tegenstandt der deponente niet uijtwerken. Doch waerachtich te sijn dat hij Herman verscheijde maelen met haer deponente vleeschelijck gespeelt heeft. Voorders oock wel verscheijde reijsen gesien te hebben dat hij, Herman, ende Denis Morreau te saemen in den stall achter uijtonghen, presumerende sij deponente dat sij aldaer vleeschelijck converseerde.

Adderende eijndelijck dat als wanneer den voors. Herman haer, deponente, wilde met force bekennen, hij haer met de stroot heeft gepackt ende willen worghen. Ende dat sij deponente veel bij den selven Herman tot nu toe heeft moeten lijden, ende dat sij noch lijckteecken daer af draeght aen den hals. Gelijck oock de afgestorvene huijsvrouw van selven Herman dickwils door den selven grouwelijck geslaeghen is geworden, ende soude dieselve dickwils vermoort hebben geweest, ten waer sij deponente ende Denis Morreau tusschen beijde waeren gecoemen.

Voorders gevraeght oft ijets wiste weger het feijt principael, seght daer af niet te weten.

Den 12 december 1692.

Sibilla N. heeft verclaert gehoirt te hebben, een uijre naerdatt het licchaem gebroght was in de keucken, dat een kindt, out ontrent 3 à 4 jaeren, aen sijnen vader gedetineerden seijde “vaeder wat hebt ghij op ge handt”, waerop sij deponente oock omsiende saght dat het bloedt was. Waerop selven vader antworde “dat en is niet”.

N.B. Dat den gedetineerden blindt sijnde seijde “dat en is niet”.

Waernaer sij deponente gesien heeft dat den gedetineerden is gegaen sijne handen afwasschen

in eenen ketel met water gedestineert tot suiiveringhe van het doot lichaem.
Den 12 december 1692 post meridien.

Herman Pasman iterativelijck ende scherpelijck⁶ gereëxamineert ende gevraeght oft hij alswanneer opgestaen was, die keucken is uijtgegaen aeler Denis het licht geslaeghen hadde, heeft geantwoordt van “neen” ende uijt de keucken niet gegaen te sijn geweest dan alswanneer het licht ontf[...]cht was. Verclaerende daerbij bij leven ende doot te willen persisteren. Verclaerende voorders sijns wetens sijne handen niet bebloijt te sijn geweest. Ende in soeverre sulx was geweest, dat hetselve vortsgecoemen soude sijn van dat sijne vrouwe met het been opgenoomen hadde. Mede oock dat op het segghen van het jonghen dat sijne handen vuil waeren, sijne handen in eenen ketel met water gewassen heeft. Voorders bekent met Denis Morreau bij de ses jaeren te hebben gebolleert. Doch omdat hij deponent weet dat anderen oock met deselve te doen hadden gehad, seght niet te weten oft hij vaeder van 1 kint is geweest. Ontkent oock oijts te hebben vercracht ofte willen vercrachten eenich jonck meijnsken, ofte eenighe andere vleeschelijcke hanteringhe met haer te hebben gehad. Bekent zijne huijsvrouwe verscheijde maelen te hebben geslaeghen.
Den 13 december 1692 post meridiem.

Sibilla N. gereëxamineert sijnde, heeft verclaert dat ten tijde alswanneer sij, deponente, deur den gevanghen was nedergeworpen, denselven haer effectivelijck bekent heeft, ende dat hij het zedert dijen tijdt tot nu toe haer vleeschelijck bekent heeft. Gevraeght oft sij van selven niet beswaert is geweest, heeft verclaert “neen”. Adderende daer benefens dat de eerste vleeschelijcke bekentenisse bij gewelt geschiedt is buijten de Brusselse Poort alswanneer de greinen langh waeren. Verclaert daer benefens dat sij, deponente, een jaer of twee eer sij bij Herman gecoemen is, deur eenen soldaet ontrent de Capucijnekerck wonende, op sijne caemer is geleijt op belofte dat hij haer eenen ducaton soude geven. Dat op de caemer coemende, hij haer op het bedde heeft geworpen ende met gewelt vleeschelijck bekent, waervan sij deponente seer gequetst sijnde, deur een chirurgijn, wonende ontrent Ste. Catharinekerck, gecureert is worden. Verclaerende voorders dat alswanneer het doot lichaem in de keucken gebroght, Herman soo in presentie van haer, deponente, als van meer anderen verhaelde dat hij, Herman, naerdatsijne vrouwe van hem opgestaen was ende al te lang achterbleve, op haer eenighe keeren geroepen hadde ende gheen antwoordt becoemen hebbende, dat hij opgestaen was ende uijt de keucken gaende rontsom den stal naer sijne vrouwe gesocht hebbende, wederom in de keucken gecoemen om vier te doen slaen. Seght mede dickwils gehoirt te hebben dat Herman sijne vrouwe dreijghde den hals te breecken.

Denis Morreau naerder geëxamineert sijnde, verclaert dat Herman dickwilse sijne vrouwe gedreijght heeft den hals te breecken ende verscheijde keeren geslaeghen.

Sr. Le Cocq, chirurgien, déclare que passé douze ans ou environ, certaine fille qui menoit ordinairement un brembour aveugh présentement prisonnier, at approché le déposant se plaignante d'un mal qu'elle avoit acquis comme elle disoit d'en officier. Que le déposant l'ajant visité, at trouvé qu'elle estoit infectee du mal venerien et des pistulles vérollouses, lesqu'els le dict déposant a guerij, n'ajant sceu juger qu'elle estoit forcee, et que selon le sentiment du déposant elle n'avoit quo l'age de huijet ou neuf ans.
Prelectis persistit et signavit.
[getekend:] P. Le Coq

⁶ met toepassing van pijniging c.q. marteling

Herman Pasma gevraeght oft hij met Sibille sijnen wille niet gedaen heeft, heeft verclaert hetselve twee oft drie keeren te hebben getenteert, maer daertoe niet te hebben cunnen geraecken omdat Sibille daertegens voorstelde.

Den 14 december 1692.

In indicio.

Herman Pasma gevraeght wat casack hij aengetrocken hadde alswanneer hij 's morgens is opgestaen, heeft eerstmael geseijt sijnen blouwen ende daernaer veranderende, bekent sijnen grouwen casack aengetrocken te hebben ende denselven daernaer wederom uijtgedaen omdat hem te seer swaer was.

Denis Morreau verclaert dat alswanneer Herman Pasma haer deponente heeft doen licht slaen, hetselve licht geslaeghen sijnde, dat sij, deponente, gesien heeft dat selven Herman eenen grouwen Casack aengetrocken hadde ende naerdad het dootd licchaem in de keucken gebroght was, dat sij, deponente, gesien heeft dat sijnen mouw seer met bloedt gepleckt is geweest.

Verclaert oock dickwils gehoirt te hebben dat Herman voors. sijne vrouwe in 't bedde quaelijck tracteerde.

Den 15 december 1692 hora 4⁷.

Herman Pasma heeft verclaert 't zedert vierthien daeghen gheene vleeschelijcke conversatie gehadt te hebben met Denis Morreau.

Denis Morreau gevraeght wanneer sij, deponente, voor de leste keer met Herman Pasma vleeschelijck heeft geconverseert, verclaert dat ten daeghe alswanneer de overleden huisvrouwe van Herman voors. haeren kerckganck heeft gedaen, oft 3 daghs voor haer dootd, denselven Herman haer vleeschelijck heeft bekent.

Verclaert noch dat de overleden huisvrouwe van voors. Herman, geleden ontrent onderhalf jaer, van de paters predickheeren ontdraeghen heeft eenighe tinne schoetelkens geteeckent met het teecken van voors. paters. Ende dat de voors. huisvrouwe deselve teeckens uijtgesneden hebbende, welke al noch in een schapewey, de voors. schoetels besteedt heeft tot het lossen van eenighe van haer eijgene schoetels die in den bergh van bermherticheijdt te bevoorens gedraeghen hadde.

Adderende dat de voors. ontdraghinghe naermaels gecoomen is ter kensse van voors. Herman, welcken aen sijne huisvrouwe seijde "doet dat niet, ghij soudt cuijsinghe crijghen".

De post eodem die hora octava⁸.

Herman Pasma gevraeght oft hij niet bekent hadde Denis Morreau, 's daeghs te bevoorens dat sijne huisvrouwe verongeluckt is geweest, heeft verclaert dat "jae". Ende voorders gepresseert sijnde over het feijt principael, heeft instantelijck versocht dat men hem niet voorders soude interrogeren, dat hij [.]erij nu disponerende om morghen eene generale bichte te doen, naer dat deselve gedaen sal sijn, alles sal segghen hoe het gegaen is.

Den 16 december 1692 coram omnibus scabinis bujten banden van ijseren.

Herman Pasma iteratelijck geëxamineert, heeft eijndelijck verclaert hoe dat hij gevanghen 's goendaghs 's morghens ontrent de drie uijren, alswanneer sijne huisvrouwe immediatelijck te vooren is opgestaen, hij oock opgestaen is ende deselve is ingevolght, ende in de keucken opgenoemen heeft een rasoir, welck aldaer op een schaperaije lagh. Ende sijne huisvrouwe in den stal heeft ingevolght ende deselve aldaer vindende, heeft met den hals gepackt ende in twee verscheijde reijsen de stroot derselver heeft afgesneden.

⁷ 4 uur

⁸ later diezelfde dag om 8 uur

Gevraeght sijnde oft Denis Morreau ofte ijmandt anders van domestijcken oft andere persoenen van des gevanghens dessein ofte daedt heeft kennisse gehad, verclaert “neen”. Gelijck oock verclaert niet te weten oft Denis daerover ijets mochte gehoirt hebben, niet gelovende selfs dat Denis, alhoewel met haer hooft tegens den muijr van den stal was slaepende, ijets soude gehoirt hebben. De wijle sijne overledene hujsvrouw Denis haere flouwichheidt als eerst uijt den couem gecoemen sijnde, seer machteloos was ende haer niet en conde weiren, in der vueghen datter gheen oft weenich gerucht was.

Gevraeght oft hij niet en weet waer dat de kinders van Denis, welcke seght ten sijnen huijse gebaert te hebben, meughen verbleven sijn, verclaert anders niet te weten dat dat de selve sijn van eene natuijrljcke doot gestorven en begraeven geweest.

Heeft oock verclaert gheene moorden meer gedaen te hebben bujten den moordt in questie.

Persisterende voorders bij sijne bekentenisse hiervoorens gedaen.

Gevraeght oft hij, gevanghen, eenighe renten oft geldt heeft, heeft geantwoordt “neen”.

Prelectis persistit.

[getekend:] Loijens

Denis Morreau verclaert te persisteren bij haere voorighe gedaene verclaeringhen, ende naementlijck dat sij gheene kennisse heeft gedraeghen, noch van den moordt, noch oock van de intentie die Herman daertoe mochte gehad hebben. Gelijck mede oock persisteert bij haere verclaeringhe gedaen raeckende hare vijff kinders, waeraf vier gestorven sijn, het eerste genaamt “Willem” out ontrent vijff jaeren #, het tweede genaamt “Martin” out ontrent acht oft neghen daeghen, gestorven 14 daghen naar 't ander, ende twee tweerlinghen welcke gestorven sijn soe haest gebooren sijn geweest.

gestorven geleden ontrent [.]⁹ jaeren

Vonnisse insaecke den heer hooghscout, nomine officij claegere tegens Herman Pasman gevanghen, beclaegde

Schepenen van hooghen Luijcxen gerechte, gesien ende geëxamineert de informatien ende preparatoire productien bij den heer claeger beleijt, de respective bekentenissen door den voors. Herman Pasman, gevanghene ende beclaegde, in indicio preparatorio gedaen. Mitsgaeders rijpelijk gelet op de clachte door den heer claeger ten laste van den voors. gevanghen geëxhibeert, en voornaementlijck reflectie genoemen hebbende op de naerdere confessie bij den voors. Herman Pasman in vervolg der proceduijre, pede libero, los van banden ende ijser, vrijwillichlick, oock bujten dreijgegementen der torture bij sijne personele antwoordt op de voors. clachte gereïtereert. Ende voorders gelet op alles waerop eenichsints te letten stonde, wijsen ende verclaeren den voors. Herman Pasman gebortich van Groeten Spauwen, blinden bedelaer, gevanghen ende beclaegden, te sijn geconvinceert van geleeft te hebben in oopenbaer overspeel met Denijse Morreau den tijdt van ontrent ses jaeren. Niet wesende de voors. vrouwpersoon tot noch ter tijdt gecertiereert van de doot van haeren man, bij deselve verweckt te hebben verscheijde kinderen. Denselven Herman Pasman gevanghen, vleeschelijk ende onbetaemelijk geleeft ende geconverseert te hebben ontrent de elff jaeren met seeckere Sibille N. bedelaerse, deur welcke den gevanghen blindt sijnde geleijt wierde, out ontrent de twintich jaeren. Gelijckerwijs oock verclaren den voors. Herman Pasman bij sijne eijghene en vrije confessie geconvinceert te wesen van naer veele jaeren

⁹ 1 of 3 jaeren.

sijne echte huijsvrouw Marie Vaesen met severiteijt getracteert te hebben, in den persoon der selver huijsvrouw te hebben begaen een uxoricidie ofte vrouweslagh, als hebbende den meergemelden Herman Pasmaan vrijwillichlijck beleden sijns voormelde huijsvrouw met een rasoir de stroete met de bijliggende bloedtvaten, in twee consecutive reijsen bij hervattinghe sonder ijmandts coöperatie te hebben overgesneden, om al welck mordaedich feijt ende specie van parricidie (: bij allen soe goddelijcke, natuijrljcke als civile wetten verfoijt :) gecommiteert te hebben. Wij schepenen voors. ter maenisse bij desen onse definitiven vonnisse recht doende segghen ende verclaeren, den heer hooghscout nomine officij in sijne conclusie bij voors. claechte genomen wel gefondeert, om in conformiteijt der selver den meergemelden Herman Pasmaan deur den scherprechter te doen brenghen, ter plaetse der gewoonlijcker executie, op een scavot, om aldaer deur den scherprechter als voorgebonden te worden aen eenen staeck met den hals ende stroete ontbloedt ende den hoofde opwärts naer den hemel. Om successivelijck deur den voormelden scherprechter aen den meergemelden Herman Pasmaan met het eijghen rasoir waarmede den vrouwemoordt begaen is, den stroedt ende daer ontrent liggende bloedtvaten met allen mogelijcke bezondicheijdt ende promptitude overgesneden te worden, in der vuegen dat de doot daerop volghe. Dat sulx gedaen sijnde, den scherprichter continuerende de executie met een bijel het hooft van den lijve gehelijck sal afkappen. Dat het lichaem op een rat ende het hooft op een daerbij staende pael, ontrent de poorten deser stadt en gemeene passagie, ten heuse van den heer claeger geleijt ende respectivelijck gestelt sal worden. Ende het één ende ander aldaer sal verblijven tot aes der voegelen, ende dat het rasoirmesse voors. aen den post ofte rat sal worden geapliceert tot terreur ende spiegel van allen anderen. Den selven gevanghen in de voors. peinen, mitsgaders in de costen ende misen der institio ende executie, ter onser taxatie condemnederende. Aldus gesententieert op den stadthuijse met eenpaerighe toestemminghe van allen de schepenen den 18 december 1692.

Gepronuntieert in de ve[...].a[.]e op den 20 december 1692 ten overstaen van allen de schepenen, neffens den stadthouder.